

SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİ
VE
SIFIR ATIK EĞİTİM KILAVUZU

İSTANBUL SAĞLIK VE
SOSYAL BİLİMLER
MESLEK YÜKSEKOKULU

İklim Değişikliğinin Türkiye'ye Etkileri

1970'den 2020'ye ortalama
deniz suyu sıcaklığı artışı:

Akdeniz: +1,2°C
Ege: +0,9°C
Marmara: +1,7°C
Karadeniz: +1,2°C

Türkiye'de
ortalama sıcaklık:

1970: 13,5°C
2019: 14,4°C

10 cm
toprak sıcaklığı:

1970: 16,1°C
2019: 16,4°C

Karla örtülü
ortalama gün sayısı:

1970: 18,5 gün
2019: 17,6 gün

Türkiye'nin
sera gazı emisyonu:

1998: 280,2 milyon ton
2008: 387,6 milyon ton
2018: 520,9 milyon ton

Kaynak: TÜİK / T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Meteoroloji Genel Müdürlüğü

“ İklim Değişiyor, Türkiye Değişmiyor ”

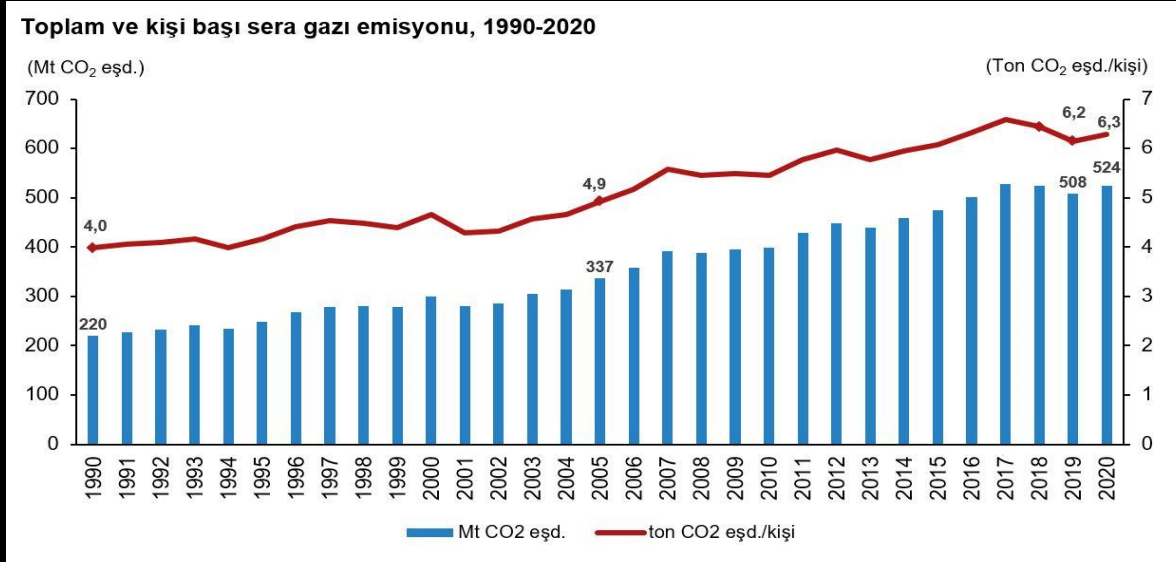
Türkiye, Sera gazı envanteri sonuçlarına göre,

2020 yılı toplam sera gazı emisyonu bir önceki yıla göre %3,1 artarak 523,9 milyon ton (Mt) CO₂ eşdeğeri olarak hesaplandı.

Kişi başı toplam sera gazı emisyonu 1990 yılında 4 ton CO₂ eşdeğer,

2019 yılında 6,2 ton CO₂ eşdeğer,

2020 yılında 6,3 ton CO₂ eşdeğer olarak hesaplandı.

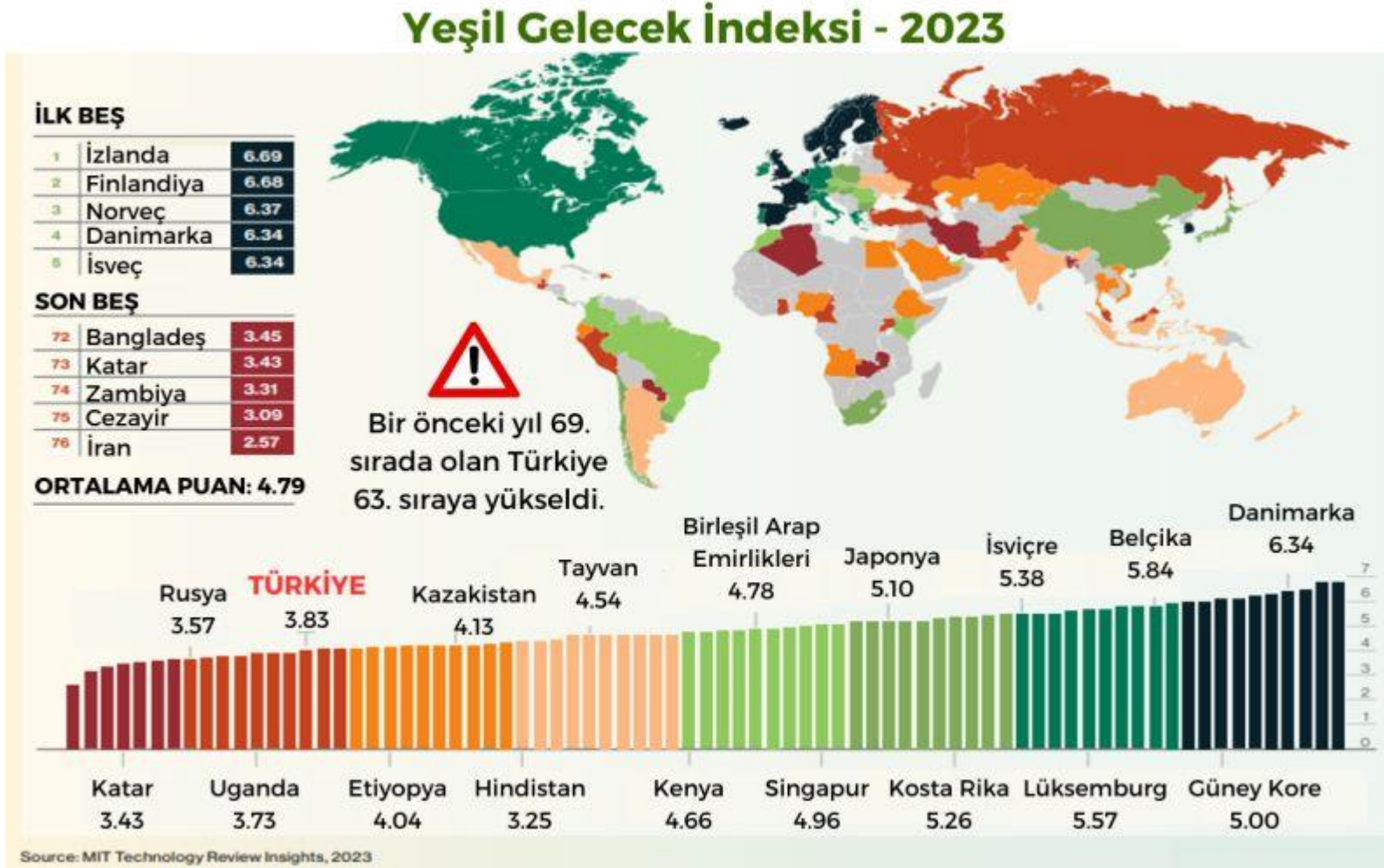
Dünya Bankası (The World Bank) tarafından hazırlanan rapora göre Türkiye OECD ülkeleri içerisinde iklim değişikliğinin etkilerine karşı en kırılgan ülke. Risklerin etkilendiği alanlar

Türkiye ve Diğer OECD Ülkelerinde İklim Riskleri

Massachusetts Institute of Technology'nin yayımladığı "Yeşil Gelecek İndeksi - 2023"'ten bir iyi bir de kötü [#haber](#) var

İyi haber Türkiye'nin sıralaması bir önceki yıla göre 6 sıra yükseldi.
Kötü haber ise Türkiye hâlâ iklim performansı açısından en kötü grup içerisinde.

Atık nedir ?

Üretim ve tüketim faaliyetleri sonrasında oluşan ve doğaya bırakılması halinde insan ve çevre sağlığına zarar verecek türdeki maddelere "atık" denir.

Atık Yönetimi

- Atıkların oluşumundan bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetiminin sağlanması,
- Atık oluşumunun azaltılması, atıkların yeniden kullanımı, geri dönüşümü, geri kazanımı gibi yollar ile doğal kaynak kullanımının azaltılmasını hedeflemektedir.

ATIK HİYERARŞİSİ

Geri Dönüşüm Nedir?

Geri dönüşüm, insanların sosyal ve ekonomik faaliyetleri sonucu, kullanım süresi dolmuş ve artık doğa için zararlı hale gelen ve yeniden değerlendirilme imkanı olan atıklarının fiziksel veya kimyasal işlemlere tabi tutularak ikinci bir hammaddeye dönüştürülmesine denir.

Geri dönüşümde amaç kaynakların aşırı ölçüde kullanımını önlemek, atıkların kaynaklarında ayrıştırılmasını sağlamak ve atık çöp miktarının azalmasını sağlamaktır.

Geri Dönüşümün Önemi

- Doğal kaynakların azalmasını önler.
- Enerji tasarrufu sağlar.
- Bertaraf edilmesi gereken katı atık miktarı azalır.
- Ekonomiye katkı sağlar.
- Gelecek nesillere temiz bir çevre bırakabilmeyi sağlar.
- Sera gazı emisyonunun düşmesine katkı sağlar.
- Evsel atıkların kompost yöntemiyle geri dönüştürülmesi toprağın verimini artırır. Böylece hem organik hem de besin değeri yüksek ürünler elde edilir.

GERİ DÖNÜŞÜM

bize ne kazandırır

Sıfır Atık Projesi, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde atıkları kontrol altına alma, gelecek nesillere temiz ve gelişmiş bir Türkiye ile yaşanabilir dünya bırakma amacını taşıyor

YILDA
31 MİLYON TON

ATIĞIN GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMESİ İLE
KAZANILANLAR

42
MİLYON AĞAÇ

585
MİLYON KG
DAHA AZ SERA
GAZI

69
MİLYON M3
DAHA AZ SU
KULLANIMI

20
MİLYAR KWH
DAHA DÜŞÜK
ENERJİ KULLANIMI

13
MİLYAR TL
YILLIK
KATMA DEĞER

Ben Neler Yapabilirim?

Evinde ya da okulunda kullandığın atıklarını ve çöplerini ayrı olarak biriktirerek çöp kutusuna değil de geri dönüşüm kutusuna atmalısın.

Peki neler çöp değildir ? Dönüşü muhteşem olan atıklar nelerdir ?

Hangi atıklar dönüştürülebilir?

Geri
Dönüştürülebiliyor

Elektronik
Atıklar

Kağıt

Plastik
Ürünler

Metal

Ahşap ve
Tekstil Ürünleri

Cam

Geri
Dönüştürülemiyor

Ampuller

Seramikler

Plastik Poşetler

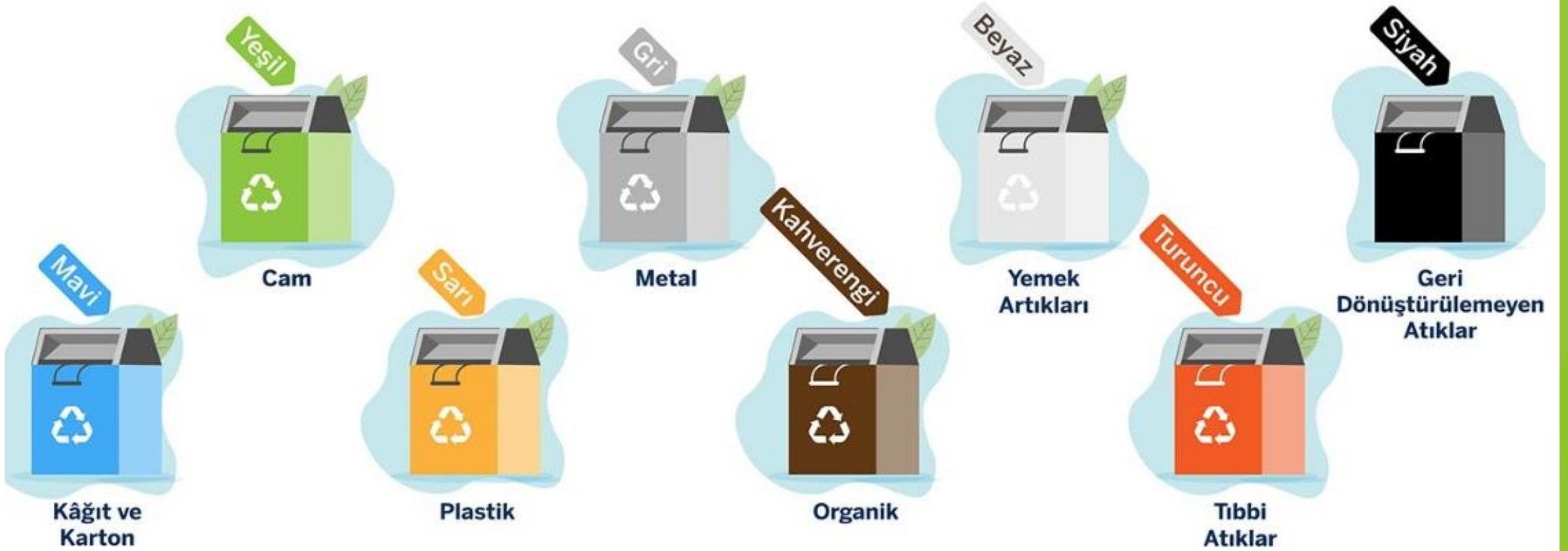
*Kompozit
Ürünler

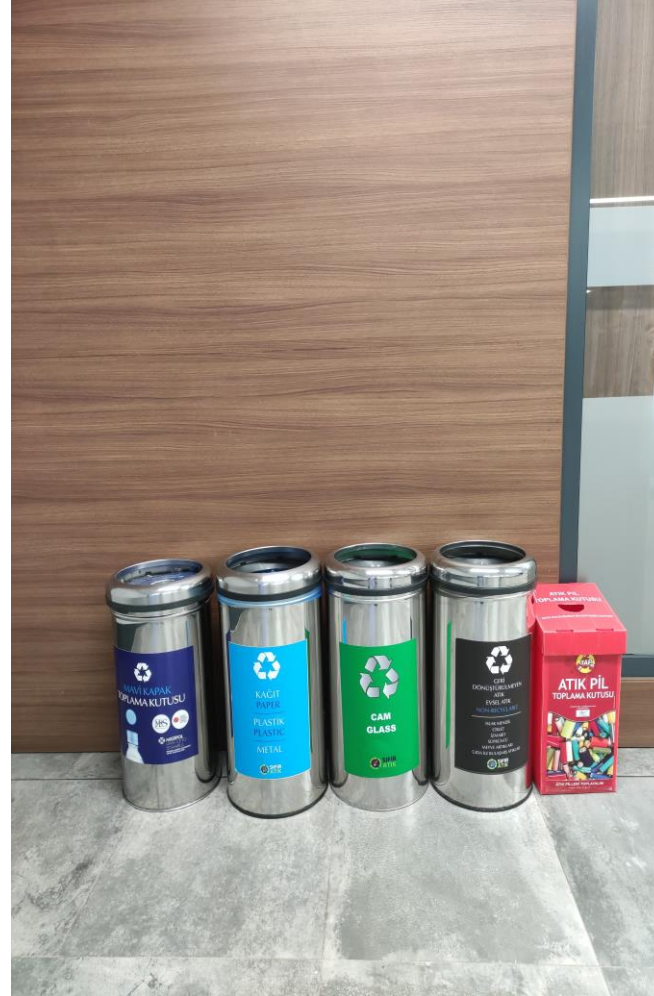
Kullan At
Çocuk Bezleri

*Tek kullanımlık kahve bardakları, süt ve meyve suyu gibi bazı içeceklerin kutuları vb.

Hangi atık, hangi kutuya?

Üniversitemizde geçerli olan renk skalası ve etiketleme uygulaması örnekleri

Geri dönüşüm kutularına atılmaması gerekenler

Pizza kutuları

Kağıt geri dönüşümü sırasında metal ve camın aksine ısıtılabilir, su ve mürekkep çözücü kimyasallarla karıştırılarak liflerine ayrılması sağlanır. Yemek artığı ve yağ bulaşmış herhangi bir kağıt ürün geri dönüşüm kutusuna atılmamalıdır.

Karton bardak ve tabaklar, yağ ve sıvı geçirmez yemek kutuları

Kağıt bardaklar, yemek siparişlerinde kullanılan karton kaplar ve sıvı ve yağ geçirmeyen her türlü kağıt kullanılmamış olsa bile kağıt geri dönüşümü kutularına atılmamalıdır. Bu ürünlerin iç kısmı sıvı geçirmez plastik kaplı olduğundan normal kağıtlarla aynı işleminden geçerek geri dönüştürülemezler.

Kağıt peçeteler, ıslak mendil, tuvalet kağıdı ve her türlü hijyenik kağıt

Geri dönüşüme yollanan kağıtların temiz olması gerekir. Makyaj temizleme mendili, bebek bezi, ped, tuvalet kağıdı, peçete, kağıt havlu ve ıslak mendil gibi kozmetik ve hijyenik kağıtlar ve kirlenmiş her türlü kağıt geri dönüşüm kutusuna değil çöpe atılmalıdır.

Hediye paketleri, plastik içeren zarflar, yapıştırıcı bulunan kağıt ambalajlar ve bantlar

Bu ürünlerin plastik barındırıyor olmalarından kaynaklı geri dönüştürülemiyor. Hediye paketlemek için kullandığımız bantlarda, ambalajlarda ve bazı plastik içeren zarflar bu sebeple geri dönüşüm kutularından uzak tutulmalı.

Aynalar, filmlı ve optik camlar, ısıya dayanıklı camlar

Elde edilen camı işlemlerden geçirerek yapılan bu malzemeler de geri dönüştürülemez.

Aynalarda camın arkasında yansıtıcı bir kaplama bulunur.

Pencere camları ve kırık camlar

Yapı malzemelerinde kullanılan camlar, araba ve ev pencere camları; cam geri dönüşüm kutularına atılmamalıdır. Cam geri dönüşüm işleminin ilk aşaması elle ayırma olduğundan kırık camların geri dönüşüm kutularına atılması geri dönüşüm tesisinde çalışanlar için tehdit oluşturmaktadır, kutulara atılmamalıdır.

Ampul ve floresanlar

Ampul ve floresanların içerisinde bulunan tel ve metalleri ayırmak zorlu bir işlem olduğundan bu maddeler atık cam şişe kutularına atılmamalı, ayrı toplanmalıdır

Boya, motor yağı, benzin ve antifiriz şişeleri

Toksik kimyasalları ambalajlamada kullanılan plastik şişeler, plastik geri dönüşüm kutularına atılmamalıdır.

Kedi ve köpek kum ve dışkıları, elektrikli süpürge içeriği

Evcil hayvanların kum ve dışkıları ve elektrikli süpürge torbaları ayrıca paketlenerek çöp kutularına atılmalıdır.

Strafor (polistiren) ambalajlar

Ana maddesi **petrol** olan
 strafordan yapılan bu ürünler,
 kullanılıp kullanılmamaları
 fark etmeksizin bildiğimiz geri
 dönüşüm kutularından uzak
 tutulmalıdır.

Naylon ambalajlar

Bisküvi, şekerleme, cips ambalajları, dondurulmuş gıdaların naylon paketleri ve naylon poşetlerde kullanılan malzemenin geri dönüşümü oldukça zordur. Masraflı da bir süreç olduğundan geri dönüşüm kutularından bu malzemeleri uzak tutmak gerekir.

Pil ve ilaçlar

Zehirli onlarca madde içeren pil ve ilaçlar kesinlikle çöp ve geri dönüşüm kutularına atılmamalı, pil ve tıbbi atık kutularında toplanarak bertaraf edilmelidir. Ayrıca hem maddi açıdan tasarruf edebilmeniz hem de atık pil sayısını azaltabilmeniz adına şarj edilebilir piller kullanmanızı tavsiye ediyoruz.

Oyuncaklar

Doğada bırakılmayıp kullanıldığı için pek de tehdit olarak görmediğimiz oyuncaklar çoğunlukla plastikten üretilir. Bu sebeple de ayrıştırılarak geri dönüştürülmeleri pek mümkün değil.

Evinizde fazla oyuncak varsa bunları çöpe veya geri dönüşüme atmayıp bağışlama seçeneğini değerlendirin.

KOMPOZİT ATIK GERİ DÖNÜŞÜM SÜRECİ

Kompozit malzemeler kullanım sonrasında diğer atıklardan ayrı biriktirilir.

Toplama esnasında diğer atıklarla karıştırılmaz.

Hacim kaplamaması için sıkıştırılarak biriktirme kutusuna yerleştirilir.

Geri kazanım için temiz bir şekilde, ıslatmadan, ayrı toplamak gerekir.

Kompozit malzeme içinde yoğun olan malzeme türüne (kağıt- plastik-metal gibi) uygun olan biriktirme ekipmanında toplanır.

Kompozit atıklar geri kazanım tesislerinde işlenerek maddesel geri dönüşümü sağlanır ve malzeme türüne göre yeniden kâğıt, plastik, metal, cam gibi malzemeler yeniden üretilerek doğal kaynakların korunumu sağlanır.

Kompozit atıklar parçalanıp sıkıştırılarak levha haline getirilir, mobilya yapımında kullanılır.

Kompost Geri Dönüşümü

Kompostlamak insanların organik atıkları geri dönüştürebileceği tek geri dönüşüm yöntemidir.

Kompost, toprağın içinde mineral ve vitamin dengesini düzenleyen, toprağın genel atmosferini bitkinin yetişmesi için en elverişli hâle getirmeye yardımcı olan materyallerdir.

KAZANÇLAR

1 ton atık kâğıdın geri kazanımı ile

- 17 ağacın kesilmesi önlenir,
- 12400 m³ kadar sera gazı engellenir,
- 2,4 m³ atık depolama alanından tasarruf sağlanır.

Yeni üretime kıyasla metal ve plastik geri kazanımı ile %95 enerji tasarrufu sağlanabilir.

Geri dönüştürülen her 1 ton cam için yaklaşık 100 litre petrolden tasarruf edilebilir.

Atık camlar tekrar cam ürünlerine; plastikler elyaf ve dolgu malzemesi gibi birçok malzemeye, atık metaller ise tekrar metal ürünlerine dönüşebilir.

Organik atıklardan elde edilebilecek kompost ile topraklarımız daha verimli hale gelir.

1 ton kâğıt

17 tane ağaç kurtarır.

10 adet metal kutu

35 saat elektrik

1 cam şişe

25 dakika enerji

8 adet plastik şişe

1 adet forma üretimi

**SIFIR
ATIK**

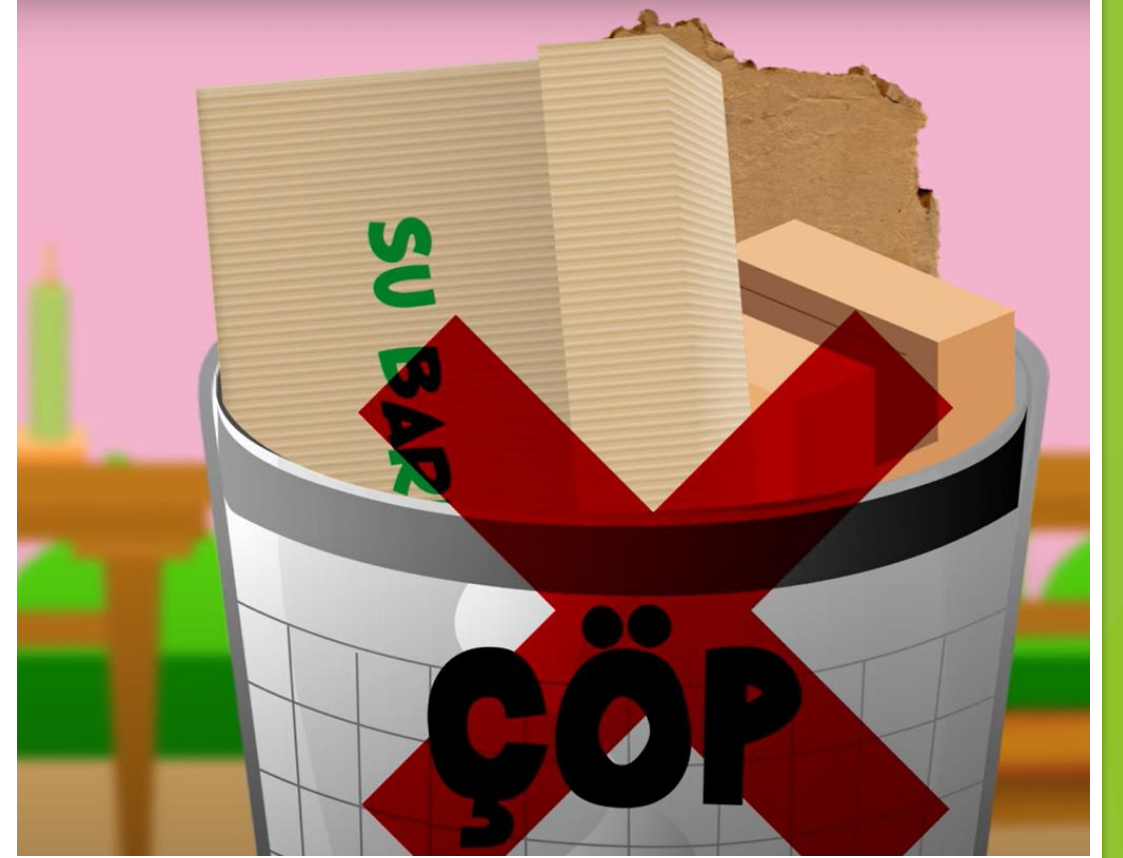
~~“Aman ne uğraşacağım,
dünyayı ben mi kurtaracağım!!”~~

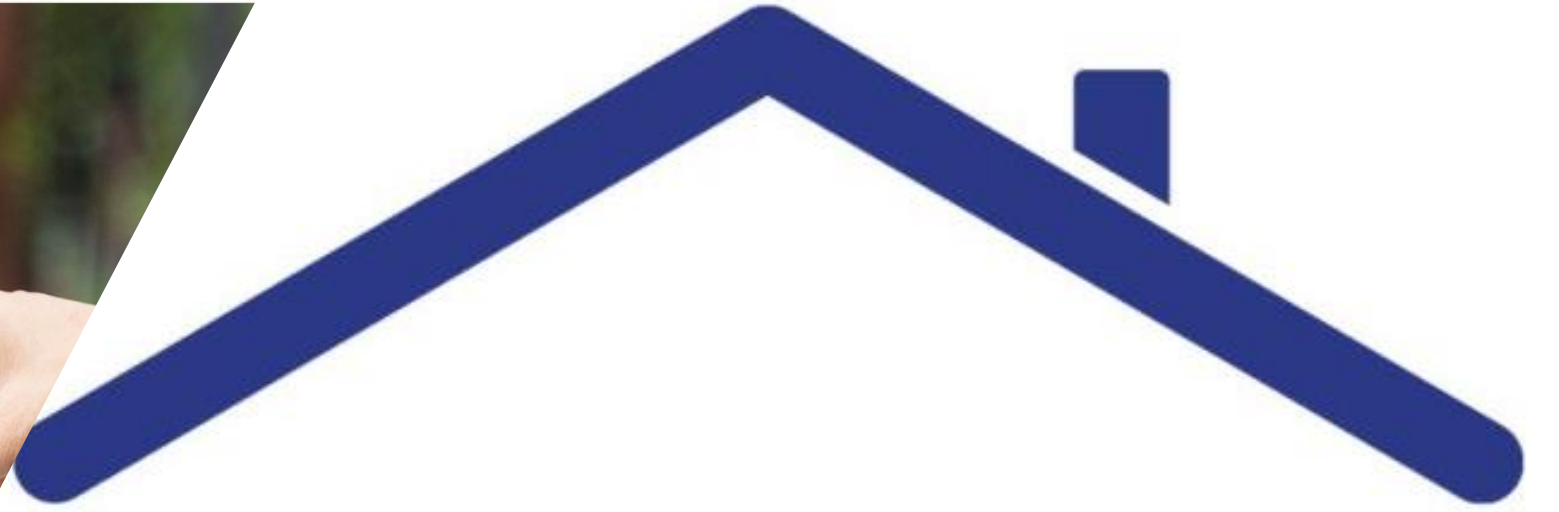
Demeyelim

Herkes en az bir kez denerse

- 1 kalem pili çöpe atmayarak **800 bin Litre su ve 4 m² toprağın** zarar görmesini,
- 1 Litre atık yağı lavaboya dökmeyerek **1 milyon Litre içme suyunun** kirlenmesini,
- 1 ton kağıt/karton tasarrufu ile **17 ağacın kesilmesini** önleyeceğiz.
- 1 metal içecek kutusu ile **100 watt'lık bir ampulün 20 saatlik** çalışarak harcadığı enerjiden
 - 1 ton cam geri kazanılırsa **100 litre petrolden,**
 - 1 ton plastik geri kazanılırsa **16,3 varil petrolden** tasarruf edeceğiz.

Neler Geri Kazanılabilir Atıktır?

- Plastik süt ve ayran kutuları
- Gazete, dergi ve mecmualar
- Plastik içermeyen bisküvi vb. kağıtlar

Neler Geri Kazanılabilir Atık Değildir?

- Yağlı ve ıslanmış kağıtlar
- Yapışkanlı mumlu kağıtlar
- Kirli ve yağlı kaplar

Diş fırçalarken, şampuan ve sabunlanma esnasında suyu kapatarak gereksiz su kullanımını önleyin.

Hızlı nüfus artışı ve bilinçsiz su kullanımı, suyumuzu tüketiyor. Bir kişinin günde iki kez musluğu kapatmadan diş fırçalaması, yılda 8 ton su israfına neden oluyor. Unutmayın; su tükenebilir bir kaynaktır

► Plastikler doğal yaşama ciddi zararlar veriyor. Doğada aralarında memeliler, sürüngenler, kuşlar ve balıklarında bulunduğu 270'ten fazla hayvan türünün plastik atıklara takıldığı tespit edildi.

“DAHA AZ TÜKET, DÖNÜŞTÜR”

✓ AZALT

Sadece ihtiyacın olanı al. Ücretsiz olsa bile kullanmadan atacağın şeyleri alma

✓ TEKRAR KULLAN

Kıyafetler, ambalajlar ve mobilyalar farklı şekillerde tekrar kullanılabilir. Tek kullanımlık batarya yerine tekrar şarj edilebilir bataryaları tercih et.

✓ TEKRAR DOLDUR

Cam bardaklar ve termos kullanarak plastik atıkları azalt. Tonerleri tekrar doldur.

✓ GERİ DÖNÜŞTÜR

Eğer kendin kullanamıyorsan geri dönüşüme yolla.

👉 **EN ÖNEMLİSİ:** Atıkların azaltılması çoğunlukla şirketlerin sorumluluğunda. Dizayn aşamasından itibaren daha dayanıklı ve döngüsel ürünlerin üretilmesi atık miktarını önemli ölçüde azaltacaktır.

Az her zaman çoktur!

Daha az tüket. Daha az tüketerek
daha çok fayda sağla.

Gerekli deęilse tükfetme!

Alacağın ürünün gerçekten gerekli olup olmadığını sorgula.

Farklı Düşün!

Artık işine yaramıyorsa; tamir ettir, takas et, bağışla ya da ileri dönüşüm yap.

- Geri dönüşüm kutunuza attığınız tüm eşyalar temiz olmalıdır. İçlerinde yiyecek veya içecek bırakan öğeler, geri dönüşüm kutunuzdaki diğer öğelerin kalitesini bozabilir.

Tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçirerek doğa üzerinde bıraktığımız olumsuz etkileri gözler önüne seren ekolojik ayak izini azaltabilir; toplu taşımayı tercih etmek, evde enerji verimliliği yüksek cihazlar kullanmak ve plastiği hayatımızdan çıkarmak gibi basit ama etkili adımlar atabiliriz.

TÜM BU KİRLİLİK DOĞADAKİ CANLILARI
OLUMSUZ ETKİLİYOR

VE

DOĞADA YAŞANAN HER OLUMSUZ SÜREÇ
ER YADA GEÇ İNSAN OĞLUNU ETKİLİYOR
VE ETKİLEYECEK.

Atık Bilinci Küçük Yaşta Başlar

Çevre Bilinci Küçük Yaşta Başlar!

► İklim değışikliğıyle mücadele etmek için bugün sorumluluk alabilir, yarının dünyasını inşa etmeye hep birlikte başlayabiliriz.

Dünya Bizim, Gelecek Bizim!

► Dünyamıza şuan nasıl davranırsak, gelecekte onun karşılığını alacağız.

Daha mutlu yarınlar için; atıksız bir yaşam!

Tarafını Seç!

Destekleriniz için Teşekkür Ederiz....

